

gekenmerkt — geeft waarschijnlijk den bever te zien, die bijna altijd mannetjes-makend wordt weergegeven. Weliswaar ontbreken bij het dier op deze kist de karakteristieke groote knaagtanden, maar op de bevervoorstelling van het Chilkát weefsel uit het Hamburgsch Museum (afb. 13 bij mijn vorig opstel) ontbreken de tanden zelfs geheel en al. Daarentegen ziet men deze scherpe beverbeitels met eenige expressionistische overdrijving aangeduid op het onderste dier van het linksche der twee totempaalmodellen uit het Trocadéro Museum (afb. 4), waar dan ook in 't bijzonder het knagen moest worden uitgedrukt, daar Bever hier zijn geliefd dwarshoutje tusschen de voorpooten houdt; zooals men weet, kan dit merkwaardig beest zelfs fiksche boomstammen vellen, hetgeen dan ook in Indianenmythen meermalen tot uitdrukking komt. Bij de Haida dankte de bever aan deze eigenschap trouwens zijn naam, want hij heette eenvoudigweg „tciñ” (Holl.: tsjing) d.w.z. „tand”. Dat men er daarom van hield hem knagend af te beelden, ligt voor de hand, maar zeer merkwaardig is het dan wel, dat op vele schilderijen en plastieken de onderkaak ontbreekt.⁴⁾

Wat nu de beverafbeelding op het leeren dansschort der Haida betreft (afb. 3), misschien zal menigeen bij een eersten oogopslag er in 't geheel geen bever in zien, enkel een indruk krijgen van een levendige veelheid van oogen of oog-achtige siermotieven; dit overeenkomstig den indruk, dien men ook krijgt van het weefsel op afb. 6, dat vermoedelijk een mythische walvischsoort weergeeft. Deze indruk wordt opgeroepen door het zoo geheeten oogornament van de Noordwest Indiaansche kunst, waarover al heel wat gedisputeerd is en met name door Heinrich Schurtz en Franz Boas uiteenlopende meeningen zijn verkondigd. De eerste voltooide in 1894 een opmerkelijk, zij het niet standhoudend werk, waarin hij deze oogmotieven opvatte als „Kümmerformen”, d.w.z. als verschraalde afbeeldingen — abstraheeringen of reduceeringen — van geheele koppen en zelfs geheele gestalten van totemvogels en -dieren. Om duidelijkheidshalve een zinnetje van hem aan te halen: „Es ist also ein Kopf- oder Gesichtsornament, aus dem sich das Augenornament entwickelt hat; die Köpfe und Gesichter aber kann man ihrerseits oft als Reste ganzer Figuren betrachten.”⁵⁾

Boas daarentegen, de grootste autoriteit op het gebied van de cultuur en kunst dezer stammen, meende in zijn *The decorative Art of the Indians of the North Pacific Coast*, dat deze oogornamenten niets met werkelijke oogen hadden uit te staan, maar slechts dienden ter aanduiding van de plaatsen waar zich bij dier of mensch een gewricht bevindt. Adam is hierna in zijn reeds in mijn vorige artikelen genoemd werk over deze kunst nog verder gegaan in de richting van Boas. O.a. toont hij aan, dat de z.g.n. oogornamenten zich van de werkelijke oogen onderscheiden, doordat deze laatste nagenoeg altijd amandelvormig omlijnd zijn, hetgeen niet geldt voor de ornamentale oogen op de geledingen, welke laatste hij uitsluitend als een phantasierijke Spielerei opvat.